

Sygn. akt I ACa 830/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Iwona Wiszniewska
Sędziowie:	SSA Artur Kowalewski (spr.) SSA Eugeniusz Skotarczak
Protokolant:	sekretarz sądowy Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa W. N.

przeciwko Gminie M. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 25 września 2013 r., sygn. akt I C 191/13

I. **oddala apelację;**

II. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie na rzecz radcy prawnego T. P. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych wraz z należnym podatkiem VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA E. Skotarczak SSA I. Wiszniewska SSA A. Kowalewski

Sygn. akt I ACa 830/13

UZASADNIENIE

Powódka W. N. w pozwie skierowanym – po ostatecznym sprecyzowaniu strony pozwanej - Gminie M. S. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej na podstawie art. 445 § 1 k.c. 100.000 zł odszkodowania za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz na podstawie art. 445 § 1 k.c. 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 25 września 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo i odstąpił od obciążania powódki kosztami procesu.

Podstawę tego orzeczenia stanowiły następujące ustalenia i wnioski:

W dniu 01.07.1992r. Urząd Miejski w S. zawarł z powódką W. N. umowę dzierżawy terenu położonego „w S. przy ul. (...) róg (...) kiosk o powierzchni $6m^{(2)} + 14 m^{(2)}$ dojście w stanie określonym w protokole oględzin”. Umowę zawarto na okres do 30.04.1995r. Wyrokiem z dnia 15.05.1996r. sygn. akt SA/Sz348/96 Naczelny Sąd Administracyjny Ośrodek Zamiejscowy w Szczecinie w sprawie ze skargi W. N. na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w S. z dnia 21.03.1995r. Nr. SKO/105/95/ZP/JC w przedmiocie odmowy wydania decyzji o ustaleniu warunków budowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji polegającej na rozbudowie obiektu handlowego, uchylił zaskarżoną decyzję. W uzasadnieniu Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, iż choć bezspornie w uchwalonym przez Gminę M. S. w 1995r. miejscowym ogólnym planie przestrzennego zagospodarowania przestrzennego miasta S. przyjętym przez Radę Miejską w S. uchwałą nr (...), teren na którym znajduje się pawilon W. N. został objęty funkcją dominującą zieleni (pkt. 15.3.) według w/w planu, to organy nie wzięły pod uwagę pkt. (...)w/w planu z którego wynika, iż nie wyklucza się sytuacji kontynuacji istniejącego sposobu wykorzystania terenu do czasu realizacji zieleni miejskiej. Naczelny Sąd Administracyjny wskazał w związku z tym, iż w pierwszej kolejności należy rozważyć, czy postawienie nowego pawilonu nie stanowi kontynuacji istniejącego sposobu wykorzystania terenu, co dopiero może stanowić podstawę do oceny zgodności lub niezgodności z planem.

W dniu 31.12.1998r. Gmina M. S. zawarła z W. N. ugodę, w której Gmina zobowiązała się w §1 ugody, iż wydzierżawi W. N. grunt położony w S. przy ul. (...) o pow. $21,60 m^2$ na okres jednego roku, na którym to terenie W. N. będzie mogła prowadzić działalność handlową. Strony ustaliły, iż szczegóły dzierżawy określi stosowna umowa podpisana w ciągu 14 dni od daty ugody. Natomiast W. N. w § 2 ugody zobowiązała się do uzyskania pozwolenia użytkowania obiektu na gruncie będącym przedmiotem ugody w terminie do 31.03.1999r. W § 3 ugody W. N. zobowiązała się do zapłaty na rzecz Gminy:

kwoty 1.690,38 zł tytułem zadłużenia w nieterminowych wpłatach i zaległościach wynikających z wezwania o zapłatę z dnia 01.12.1997r. oraz z pisma z dnia 22.01.1998r. według rozliczenia należność główna 859,46 zł w tym 22% VAT 154,98 zł; odsetki naliczone od 01.03.1998r. do 17.12.1998r. – 830,92 zł, w terminie do 31.12.1998r., oraz kwoty 6.173,45 zł w tym 22% VAT za korzystanie z gruntu w 1998r. w 12 ratach łącznie płatnych miesięcznym czynszem, który zostanie określony w umowie dzierżawy. W listopadzie i grudniu 1998 r. W. N. uiściła na rzecz Urzędu Miejskiego w S. kwoty: 476,62 zł, 382,84 zł i 475,62 zł.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 10.08.2000 r. w sprawie sygn. akt I C 513/97 (I C 1005/09) z powództwa Gminy M. S. przeciwko W. N. o wydanie Sąd Rejonowy w Szczecinie nakazał pozwanej, aby wydała powódce teren położony w S. przy ul. (...) w stanie wolnym od osób i rzeczy. Dnia 11.07.2001r. wyrok ten został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Wyrokiem z dnia 22.01.2003r. wydanym w sprawie o sygn. akt XI GC 1056/02 z powództwa Gminy M. S. przeciwko W. N. o zapłatę kwoty 25.087,74 zł Sąd Rejonowy w Szczecinie XI Wydział Gospodarczy oddalił powództwo.

Postanowieniem z dnia 31.07.2006r. Komornik Sądowy Rewiru nr 6 przy Sądzie Rejonowym w Szczecinie oddalił wniosek Gminy M. S. w zakresie egzekucji wydania terenu, w uzasadnieniu wskazując, iż określony w tytule egzekucyjnym „teren” jest określeniem zbyt enigmatycznym, ponieważ, aby można było egzekucję wykonać, nieruchomości powinna być ściśle oznaczona. W wyniku rozpoznania skargi na to orzeczenie, postanowieniem z dnia 19.10.2006r. Sąd Rejonowy w Szczecinie polecił Komornikowi prowadzenie postępowania w przedmiocie wyegzekwowania świadczenia pieniężnego ujętego we wniosku wierzyciela z dnia 26.09.2001r. pkt. II.

Wyrokiem z dn. 06.07.2007r. wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 3211/06 w sprawie odwołania W. N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.: z dnia 04.09.2006r. znak(...) oraz z dn. 21.10.2006r. znak (...), Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznał wnioskodawczyni W. N. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy począwszy od 07.09.2006r. do 31.12.2007r. i umorzył postępowanie w sprawie decyzji z dnia 31.10.2006r. W uzasadnieniu Sąd między innymi wskazał, iż powołani w sprawie biegli z zakresu medycyny stwierdzili w badaniu psychiatrycznym u W. N. zmiany chorobowe jak organiczne zaburzenia lękowe uzasadniające kwalifikację ubezpieczonej jako osoby okresowo niezdolnej do pracy. Ponadto, iż biegli stwierdzili, iż pogorszenie stanu zdrowia pozostaje w związku z wieloletnio prowadzonymi sprawami sądowymi.

W opinii biegłych sądowych: w tym lekarza psychiatry I. B. z dnia 03.06.2008r. sporządzonej do sprawy ubezpieczeniowej sygn. akt VII U 900/08 przed Sądem Okręgowym w Szczecinie VII Wydział Ubezpieczeń Społecznych u W. N. między innymi rozpoznano zaburzenia adaptacyjne z postawami lękowymi i organiczne cechy osobowości i uznano, iż badana nadal jest niezdolna częściowo do pracy okresowo do 31.05.2009r.

Postanowieniem z dnia 25.07.2008r. sygn. akt I C 513/2007 Sąd Rejonowy w Szczecinie w sprawie z powództwa Gminy M. S. przeciwko W. N. na skutek wniosku powódki o wykładnię wyroku wydanego w niniejszej sprawie w dniu 10.08.2000r. wyjaśnił, iż zawarte w sentencji tego wyroku rozstrzygnięcie dotyczy części działki nr (...) obręb (...)Ś. u zbiegu ulic (...) w S. o powierzchni 12,25 m² stanowiącej przedmiot umowy dzierżawy zawartej między stronami w dniu 27.04.1995r. na której został posadowiony przez pozwaną pawilon handlowy oraz ogródek letni.

W 2009r. wierzyciel Gmina M. S. wszczął egzekucję sygn. akt KM 4445/09 przeciwko W. N. prowadzoną przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie R. W. (1) na podstawie tytułu wykonawczego wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 18.04.2008r. I C 297/08 zaopatrzonego w klauzule wykonalności z dn. 15.01.2009r.

W 2011r. wierzyciel Gmina M. S. wszczął egzekucję sygn. akt KM 1922/11 przeciwko W. N. prowadzoną przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie L. W. na podstawie tytułów wykonawczych Prezydenta Miasta S.: z dnia 16.09.2009r. (...) ((...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dn. 27.11.2009r.; z dn. 11.08.2010r. (...) ((...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 12.08.2010r.; z dn. 11.08.2010r. (...) ((...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 12.08.2010r.

Ponadto w 2011r. wierzyciel Gmina M. S. wszczął egzekucję przeciwko W. N. o sygn. akt KM 2174/11 prowadzoną przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie L. W. na podstawie tytułu wykonawczego wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 18.04.2008r. sygn. akt. I C 297/08 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 15.01.2009r.

W dniu 05.10.2011r. Sąd Rejonowy Szczecin Centrum w Szczecinie wydał nakaz zapłaty w sprawie o sygn. akt I Nc 1876/11 z powództwa Gminy M. S. przeciwko W. N., który postanowieniem z dnia 03.12.2011r. został zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Na podstawie tego tytułu wykonawczego wierzyciel Gmina M. S. wszczęła przeciwko W. N. postępowanie egzekucyjne KM 702/12 prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie M. F..

Z dniem 14.01.2013r. Gmina M. S. na podstawie tytułów wykonawczych: z dn. 02.08.2012r. (...) ((...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dn. 13.08.2012r. z dn. 06.12.2011r. (...) ((...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 16.12.2011r.; z dn. 10.11.2011r. (...) ((...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności 17.10.2011r.; z dnia 06.10.2011r. sygn. akt (...) ((...)) zaopatrzonego w klauzule wykonalności z dn. 17.10.2011r. wszczęła postępowanie egzekucyjne sygn. akt KM 31/13 przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie R. W. (2).

Ponadto w 2013r. wierzyciel Gmina M. S. na podstawie tytułu wykonawczego Prezydenta Miasta S.: z dnia 21.11.2012r. (...) ((...)) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dn. 30.11.2012r.; oraz z dnia 21.02.2013r. (...)

(...) zaopatrzonego w klauzule wykonalności z dnia 06.03.2013r. prowadził postępowanie egzekucyjne przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie L. W. o sygn. akt KM 792/13, które postanowieniem z dnia 16.05.2013r. zostało zakończone wobec uregulowania przez w/w dłużnika dochodzonej kwoty 190,24 zł w całości.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych na konto organów egzekucyjnych w postępowaniach egzekucyjnych (KM 4445/09; Km 658/10; Km 232/10; KM 1558/11 KM 2014/10; KM 1973/11; KM 1922/11; KM 2174/11; KM 702/12; KM 2676/12; KM 31/13.) wszczętych z wniosku wierzyciela Gminy M. S. przeciwko dłużnikowi W. N., ze świadczeń (...) otrzymanywanych przez W. N. przekazał potrącenia:

- w okresie od 06/2009 do 02/2010, 9 x po 311,96 zł miesięcznie = 2.807,64 zł;

- w okresie od 03 do 09/2010, 7 x po 326,35 zł miesięcznie = 2.284,45 zł;

- 01/2011 = 1.305,40 zł;

- za okres od 02/2011 do 02/2012, 13 x po 336,46 zł miesięcznie = 4.373,98 zł;

- za okres 03/2012 do 02/2013, 12 x po 354,21 zł miesięcznie = 4.249,44 zł;

Razem: 15.020,91 zł.

Uznając zgłoszone roszczenia za nieuzasadnione Sąd Okręgowy wskazał, że powódka bardzo szeroko zakresliła podstawę faktyczną pozwu obejmując wydarzenia od 1992r. do chwili obecnej i powołując szereg podstaw prawnych, w tym bezpośrednio wskazywała na art. 445 § 1 k.c. Powódka zarzuciła pozwanej podejmowanie działań bezprawnych i nielegalnych, które mają wywoływać szkodę po stronie powódki, co jej zdaniem uzasadnia żądanie odszkodowania i krzywdy moralne, co zdaniem powódki uzasadnia żądania zadośćuczynienia. Ponadto powódka zarzuciła pozwanej naruszenie dóbr osobistych w postaci dobrego imienia, czci i zdrowia.

Podkreślił Sąd I instancji, że przepis art. 444 k.c. określa zakres i sposób naprawienia szkody w postaci uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, pozostawiając bez zmian przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 361 k.c. Dochodzenie roszczeń z art. 444 k.c. zależy więc od przypisania określonej osobie odpowiedzialności za zdarzenie szkodzące oraz ustalenia szkody, pozostającej w związku przyczynowym z tym zdarzeniem. Na tych samych zasadach funkcjonuje zadośćuczynienie przewidziane w art. 445 k.c. Przepisy te nie mogą mieć samoistnego zastosowania w oderwaniu od stosownych podstaw odszkodowawczych. W przypadku pozwanej Gminy podstawę taką, za wyrządzenie szkody przy wykonywaniu władzy publicznej (imperium) co do zasady regulują art. 417 k.c., 417¹ k.c., 417² k.c. i art. 421 k.c., zaś w zakresie odpowiedzialność za szkody powstałe przy wykonywaniu innych zadań stanowią ją przepisy art. 416 k.c., 427 k.c., 430 k.c., 435-436 k.c. W niniejszej sprawie kwestia wynajmu lokalu użytkowego nie jest sferą imperium lecz dominium, a więc podstawę prawną żądania pozwu stanowić mogłby wyłącznie art. 416 k.c., a nie przepisy dotyczące odpowiedzialności funkcjonariusza.

Przedstawiając przesłanki określone w tym przepisie Sąd I instancji stwierdził, że w niniejszej sprawie nie sposób dopatrzeć się zawinonego działania lub zaniechania organu pozwanej, a co więcej miały one charakter zachowań zgodnych z prawem. Pozwana nie działała bezprawnie, co znajduje odzwierciedlenie w licznych orzeczeniach sądowych, m.in. w orzeczeniach zasądzających od pozwanej odszkodowanie za bezumowne korzystanie z lokalu czy w wyroku eksmisyjnym. Ugoda, na zawarcie której powołuje się powódka, została zawarta 31 grudnia 1998r, zaś wyrok eksmisyjny zapadł w roku 2000, a zatem nie ma ona większego znaczenia dla rozstrzygnięcia. Ponadto z ugody wynikało, że Gmina zobowiązuje się wydzierżawić powódce pawilon, ale po zapłaceniu przez powódkę kwot wskazanych w ugodzie, tymczasem powódka nie wykazała, że sumy te zostały zapłacone. Z ugody wynika, że powódka zobowiązała się do uiszczenia kwoty 1.690,38 zł tytułem zadłużenia w nieterminowych wpłatach i zaległościach w terminie do 31.12.1998r, a powódka wykazała, że uiszczyła w dniu 30.11.1998r. kwotę 476,62 zł wskazując w tytule przelewu: bezumowne korzystanie z gruntu dzierżawy, w dniu 31.12.1998r. kwotę 382,84 zł

i w dniu 31.12.1998r. kwotę 475,62 zł. Suma tych kwot jest niższa niż pierwsza rata określona w ugodzie, brak więc podstaw do uznania, że powódka świadczenie to spełniła i że Gmina była zobowiązana do zawarcia umowy dzierżawy pawilonu. Powódka, zawierając umowę dzierżawy na czas określony, winna była liczyć się z koniecznością opuszczenia przedmiotu dzierżawy po upływie okresu dzierżawy i mieć na względzie to, że pozwana nie jest w żaden sposób zobowiązana do przedłużenia zawartej umowy. Podnoszone przez powódkę argumenty dotyczące problemów z wykonaniem wyroku eksmisyjnego w żaden sposób nie uzasadniają jej żądania. Co do zasady wykonanie wyroku eksmisyjnego należy do woli wierzyciela i nie jest jego obowiązkiem. Powódka sama przyznała w swoich zeznaniach, że przyczyną, dla której nie wydała Gminie do tej pory dzierżawionej nieruchomości jest to, że nie ma środków finansowych na usunięcie pawilonu, w związku z tym czeka, aż Gmina zrobi to na swój koszt. Brak środków na usunięcie kiosku i niezrealizowanie przez Gminę wyroku eksmisyjnego nie powoduje jednak po stronie powódki powstania jakiegokolwiek roszczenia. Okoliczności te nie powodują bowiem, aby działaniami Gminy można przypisać cechę bezprawności czy działania obiektywnie nieprawidłowego. To samo dotyczy wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 maja 1996r, w którym Naczelny Sąd Administracyjny uchylił decyzję o odmowie wydania powódce decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji polegającej na rozbudowie tymczasowego obiektu handlowego przy ul. (...) róg (...) w S.. Wyrok ten przesądził wyłącznie o nieprawidłowości decyzji administracyjnej w zakresie odmowy wydania decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i badał wyłącznie kwestię zgodności zabudowy z miejscowym ogólnym planem przestrzennego zagospodarowania, nie przesądzając w żaden sposób o stosunkach cywilnoprawnych stron (jak się wydaje, nie były one w ogóle przedmiotem badania przez Naczelny Sąd Administracyjny). Powódka nie wykazała, aby w jakikolwiek sposób "nierespektowanie", jak to określała, tego wyroku, rzutowało na stosunek cywilnoprawny między powódką a pozwaną Gminą. Powódka podnosiła również, że Gmina uniemożliwiła jej prowadzenie działalności gospodarczej, lecz pomimo twierdzeń powódki w tym względzie, brak jest jakichkolwiek dowodów, z których można byłoby wywieść, aby powódka występowała do pozwanej o wyrażenie zgody na prowadzenie działalności gospodarczej, a pozwana miałaby w tym względzie dać powódce odpowiedź negatywną. Również i z tej okoliczności nie można wyprowadzić tezy, aby działanie czy zaniechanie Gminy miało charakter zawiniony.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę na brak związku przyczynowego, pomiędzy działaniem lub zaniechaniem pozwanej, a wskazywaną przez powódkę szkodą w postaci utraty zdrowia. Nie negując tego, iż stan zdrowia powódki jest lub był taki, jak wynika z opinii sądowej sporządzonej w sprawie ubezpieczeniowej o rentę Sądu stwierdził, że dowód ten w żaden sposób nie jest przydatny w niniejszej sprawie - nie pozwala bowiem określić przyczyny takiego stanu rzeczy. Według Sądu ocena wpływu działań pozwanej na zdrowie powódki wymaga wiadomości specjalnych. Sąd nie znalazł podstaw aby w tym względzie udzielać wskazówek powódce (art. 5 k.p.c.). Przedmiotem opinii sporządzonej w sprawie ubezpieczeniowej była zdolność powódki do pracy, a nie bezpośrednio występujące u niej zaburzenia zdrowia na tle konfliktu z pozwaną. W sprawie ubezpieczeniowej biegli nie badali więc w ogóle, czy konflikt powódki z pozwaną może w ogóle stanowić przyczynę pogorszenia stanu zdrowia powódki, a jeżeli tak, to czy przyczyn może być więcej, a jeżeli więcej, to jaki jest ich wzajemny stosunek, lecz badali de facto „jedynie” skutek różnych okoliczności i związanych z tym objawów na zdrowiu powódki. Z tych też przyczyn Sąd uznał, iż w tym zakresie powódka w myśl art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. nie wykazała swojego twierdzenia.

W konsekwencji w ocenie Sądu powódka nie wykazała nie tylko okoliczności samej szkody majątkowej w postaci utraconych zarobków na skutek pogorszenia stanu zdrowia powódki, lecz w tym zakresie nie wykazała swojego twierdzenia w myśl art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. również co do wysokości, gdyż na tę okoliczność nie przedstawiła żadnych dowodów, z których wynikałoby jakie dochody otrzymywała przed doznaniem twierdzonej przez siebie szkody. To samo dotyczy szkody w postaci kosztów leczenia powódki.

Według Sądu Okręgowego twierdzenie powódki, iż szkodę po jej stronie stanowią egzekwowane przez pozwaną koszty bezumownego korzystania z rzeczy, procesów sądowych i egzekucyjnych w całości są chybione. Obowiązek ich poniesienia powstał bowiem w związku z nierespektowaniem przez powódkę prawomocnego wyroku sądowego. Nie jest zatem wiadomym na jakiej podstawie powódka twierdzi, iż wykonanie obowiązku wynikającego z tego wyroku

spoczywa na pozwanej. Dla pozwanej jako wierzyciela z wyroku eksmisyjnego wypływają bowiem uprawnienia, a nie obowiązki z których może skorzystać wedle swojego uznania.

W tych okolicznościach sprawie brak jest podstaw do uznania, aby pozwana wierzycielka czyniła ze swojego prawa użytek sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Skoro bowiem powódka nie realizuje obowiązku wynikającego dla niej z prawomocnego wyroku eksmisyjnego, to nie można jednocześnie czynić zarzutu pozwanej z wyboru innego, aniżeli oczekiwany przez powódkę, sposobu dochodzeni swoich praw. W ocenie Sądu w tych okolicznościach zupełnie nie jest zrozumiałe niezmiennie od wielu lat stanowisko powódki względem spornej działki gruntu, skoro jej działania nie przynoszą żadnych efektów, a wręcz przeciwnie, generują po jej stronie większe straty.

Wskazać Sąd Okręgowy, że przypadku przyjęcia odpowiedzialności pozwanej z art. 417 i następnych k.c., te same podstawowe przesłanki odpowiedzialności nie zostały spełnione. Nawet więc uznanie, że działanie czy zaniechanie Gminy należało do sfery imperium i że podstawa odpowiedzialności deliktowej jest inna, to powództwo także podlegałoby oddaleniu z uwagi na brak bezprawności działania i związku przyczynowego pomiędzy działaniem czy zaniechaniem a szkodą.

W ocenie Sądu I instancji brak było również podstaw do przyjęcia, iż żądanie powódki o zapłatę zadośćuczynienia należało uwzględnić w świetle przepisów dotyczących dóbr osobistych. Wykładnia przepisów art. 23, 24 i 448 k.c. prowadzi do wniosku, iż dla uznania, że doszło do naruszenia dóbr osobistych niezbędne jest jednoczesne zaistnienie nie tylko przesłanki naruszenia dobra osobistego ale również przesłanki bezprawności działania. W przypadku gdy przesłanka bezprawności nie wystąpi, to z punktu widzenia tych regulacji nie wystąpi stan odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych.

Tymczasem powódka nie wykazała, aby pozwana naruszyła dobra osobiste powódki jak dobre imię, cześć i zdrowie. Z akt sprawy nie wynika bowiem, aby pozwana w sposób nadmierny, informując otoczenie o swoich działaniach, dochodziła swoich praw względem powódki. Natomiast wywodzenie naruszenia dobrego imienia i czci powódki tylko z tej okoliczności, iż pozwana w sposób przewidziany prawem inicjowała przeciwko powódce kolejne postępowania procesowe cywilne (które - co należy podkreślić - pozwana wygrywała) samo w sobie nie może stanowić o naruszeniu dóbr osobistych powódki. Według Sądu przedmiotowych czynności powódki nie sposób również uznać za działania bezprawne - z tych samych przyczyn, dla których nie można działań lub zaniechań Gminy uznać za zawinione. Dla wykazania faktu naruszenia dobra osobistego powódki w postaci zdrowia nie może być miarodajny dowód z opinii sądowej sporządzonej w sprawie ubezpieczeniowej o rentę Przedmiotem opinii sporządzonej w sprawie ubezpieczeniowej była bowiem zdolność powódki do pracy, a nie bezpośrednio występujące u niej zaburzenia zdrowia na tle konfliktu z pozwaną. W sprawie ubezpieczeniowej biegli nie badali bowiem w ogóle czy konflikt powódki z pozwaną stanowi jedyną przyczynę pogorszenia stanu zdrowia powódki, czy też tych przyczyn może być więcej, a jeżeli więcej to jaki jest ich wzajemny stosunek. Według Sądu z przedmiotowych okoliczności nie sposób również wywieść bezprawnego działania pozwanej.

Kierując się dyspozycją art. 102 k.p.c. Sąd Okręgowy odstąpił od obciążania powódki kosztami procesu należnymi przeciwnikowi.

Powyższy wyrok zaskarżyła w całości apelacją powódka W. N., zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, a to art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż działanie pozwanej nie jest sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa, a także że nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego;

2. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału tj.:

- ustaleniu, iż powódka nie wykazała związku przyczynowego pomiędzy szkodą w postaci utraty zdrowia a działaniami czy zaniechaniami pozwanej, podczas gdy z opinii biegłych oraz wyroku Sądu znajdujących się w aktach sprawy,

jednoznacznie wynika, iż to działania pozwanej, polegające na uwikłaniu powódki w szereg postępowań sądowych doprowadziły do utraty przez nią zdrowia;

- ustaleniu, iż przedmiotem opinii biegłych znajdującej się w aktach nie był stan zdrowia powódki, podczas gdy właśnie w tej kwestii biegli się wypowiedzieli;

- ustaleniu, iż Gmina M. S. prawidłowo wykonuje swoje uprawnienia właścicielskie w zakresie gospodarowania mieniem publicznym, podczas gdy z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy jednoznacznie wynika, iż pozwana w sposób przewlekły i obarczony wieloma błędami prowadzi postępowanie eksmisyjne wobec powódki;

- ustaleniu, iż powódka nie wykazała swojego twierdzenia w zakresie wysokości dochodzonego roszczenia, podczas gdy to Sąd I Instancji po zbadaniu wartości przedmiotu sporu arbitralnie stwierdził, iż jest to kwot 200.000,00 zł, zamiast wskazanej w pozwie kwoty 100.000,00 zł;

3. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, które naruszenie polega na uznaniu, iż opinia biegłych oraz orzeczenie Sądu nie stanowi dowodu na okoliczność utraty zdrowia przez powódkę wskutek działań pozwanej;

Mając na uwadze powyższe zarzuty wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie i orzeczenie zgodnie z żądaniami powódki; zasądzenie na rzecz pełnomocnika powódki z urzędu - kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych powiększonych o podatek VAT; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji; zasądzenie na rzecz pełnomocnika powódki z urzędu - kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych powiększonych o podatek VAT;

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki okazała się oczywiście bezzasadna.

Sąd Apelacyjny w całości podziela i uznaje za własne – bez potrzeby powtarzania – zarówno dokonaną przez Sąd I instancji ocenę materiału procesowego, wyprowadzone na podstawie tej oceny ustalenia faktyczne i ich kwalifikację prawną w zakresie wszystkich możliwych do zastosowania w - ukształtowanych przez powódkę – przedmiotowych granicach powództwa przepisach prawa. Komplementarnemu i nie wymagającemu jakiegokolwiek uzupełnienia stanowisku Sądu Okręgowego w tej materii, skarżąca nie przeciwstawiła tego rodzaju zarzutów, które mogłyby je w jakikolwiek sposób zdyskwalifikować.

Porządkując na wstępie podniesione przez powódkę zarzuty wskazać trzeba, że wbrew ich nomenklaturze, w zasadniczej części dotyczą one nie wadliwych ustaleń faktycznych, lecz czynności Sądu polegającej na subsumcji (podstawieniu) tych ustaleń do mających zastosowanie w sprawie norm prawa materialnego. Tego rodzaju charakter posiadają wszystkie, za wyjątkiem jednego, wskazującego na błąd w ocenie dowodu z opinii biegłych przeprowadzonego w sprawie ubezpieczeniowej, zarzuty zgłoszone w punkcie 2 apelacji, bowiem dotyczą one, chronologicznie, zagadnienia istnienia związku przyczynowego (zarzut pierwszy), bezprawności działania pozwanej (zarzut trzeci) i wysokości poniesionej przez powódkę szkody (zarzut czwarty).

Zakres kognicji Sądu odwoławczego, stosownie do art. 378 § 1 k.p.c., wyznaczają granice apelacji. W tych granicach, Sąd ten zobowiązany jest do merytorycznej, kompleksowej oceny zaskarżonego wyroku. Obowiązek ten nie ma wszakże charakteru absolutnego, wyabstrahowanego od treści wyartykułowanych przez skarżącego zarzutów. O ile bowiem, w zakresie naruszenia prawa materialnego treść tych zarzutów ma znaczenie marginalne, o tyle – co się tyczy zarzutów naruszenia prawa procesowego – Sąd II instancji jest nimi związany (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07). Innymi słowy, jeśli apelujący zarzutów tego rodzaju nie zgłosi, zagadnienie naruszenia przepisów procesowych pozostawać musi poza sferą zainteresowania tego Sądu (za wyjątkiem tych przepisów, które przełożyć się mogą na stwierdzenie nieważności postępowania, co w niniejszej sprawie niewątpliwie nie zachodzi).

Stosownie do przedstawionych wyżej uwag, Sąd Apelacyjny związany był zgłoszonymi przez skarżącą zarzutami naruszenia prawa procesowego. Tu zaś powódka wskazała wyłącznie na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. co przejawiać się miało w wadliwym uznaniu, że opinia biegłych i orzeczenie sądu wydane w sprawie o ustalenie prawa powódki do świadczenia rentowego, nie stanowią dowodu na okoliczność utraty przez nią zdrowia na skutek działań pozwanej. Tak sformułowany zarzut jest oczywiście wadliwy. Jak wynika z treści wyroku z dn. 06.07.2007r. wydanego w sprawie o sygn. akt VII U 3211/06 przez Sąd Okręgowy w Szczecinie, powódce przyznane zostało prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, począwszy od 07.09.2006r. do 31.12.2007r. Stosownie zatem do dyspozycji art. 365 k.p.c., tylko tak opisanym rozstrzygnięciem sądy obu instancji orzekające w przedmiotowej sprawie były związane. Wynikająca z treści tego przepisu zasada związania sądu treścią prawomocnego odnosi się po pierwsze, do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia, i po drugie do waloru prawnego rozstrzygnięcia zawartego w treści orzeczenia. Skutkiem pozytywnym (materialnym) jest to, że rozstrzygnięcie zawarte w orzeczeniu stwarza taki stan prawny, jaki z niego wynika, czyli sądy rozpoznające spór muszą przyjmować, że dana kwestia kształtuje się tak, jak to przyjęto we wcześniejszym, prawomocnym orzeczeniu. W kolejnym zatem postępowaniu, w którym pojawia się ta sama kwestia, nie może być już ona badana. Związanie dotyczy sentencji wyroku i motywów w tych granicach, jakie stanowią konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia. W konsekwencji nikt nie może kwestionować faktu istnienia prawomocnego wyroku i jego treści (vide wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 4 lutego 2011 r., III CSK 161/10, LEX nr 785884 i 20 stycznia 2011 r., I UK 239/10, LEX nr 738532). W tak ukształtowanym stanie prawnym oczywistym jest zatem, że cytowane przez skarżącą sformułowania użyte w uzasadnieniu tego wyroku, a dotyczące związku stwierdzonej u powódki choroby z prowadzonymi z jej udziałem postępowaniami sądowymi, nie posiadają jakiegokolwiek znaczenia dla kierunku rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, skoro zostały one użyte w sprawie, której przedmiot, a tym samym zapadłe rozstrzygnięcie, nie pozostają z niniejszym postępowaniem w jakimkolwiek związku. Niczym nieuzasadnione jest zatem oczekiwanie skarżącej, jakoby wydane w tak odmiennej rodzajowo sprawie orzeczenie, a zwłaszcza jej uzasadnienie, mogło w jakikolwiek sposób determinować ustalenia faktyczne istotne dla oceny przedmiotowych roszczeń.

Oczywiście wadliwie wskazuje skarżąca, jakoby wystarczającym dowodem dla ustalenia przyczyn stanu zdrowia powódki była wydana w sprawie ubezpieczeniowej opinia biegłych sądowych. Tytułem uzupełnienia argumentów Sądu I instancji, których powódka nie poddała jakiegokolwiek jurydycznej krytyce, podkreślić należy, że zgodnie z naczelną dla procesu cywilnego zasadą bezpośredniości oznaczającą – najogólniej rzecz ujmując - że rozstrzygnięcie sprawy dokonywane jest w oparciu o dowody przeprowadzone przed sądem orzekającym, dowody przeprowadzone w innym postępowaniu mogą mieć jedynie znacznie posiłkowe, pozwalając na pełniejszą ocenę wiarygodności dowodów bezpośrednio przeprowadzonych przed sądem rozpoznającym daną sprawę. Stanowisko powódki oczywiście tę zasadę narusza. Nie dostrzega również skarżąca, że walor dowodu z opinii biegłego, zgodnie z dyspozycją art. 278 § 1 k.p.c., posiada wyłącznie dowód dopuszczony w konkretnej sprawie. Oznacza to, że opinia sporządzona w innym postępowaniu sądowym, jako dowód z opinii biegłego w przedmiotowej sprawie nie może być kwalifikowana, abstrahując od tego, że w warstwie merytorycznej dotyczy ona stanu zdrowia powódki na wiele lat przed zainicjowaniem niniejszego procesu.

Dla wyczerpania krytyki tej części apelacji zauważyć trzeba, że akcentowany przez powódkę fragment opinii biegłych wydanej w sprawie VII U 3211/06, wskazuje jedynie na związek stanu zdrowia powódki z wieloletnimi procesami sądowymi. Tymczasem nawet skarżąca nie twierdzi, że samo prowadzenie przez pozwaną (wygranych przez nią) procesów sądowych było zachowaniem bezprawnym. Nie sposób zatem dociec, jak z tak określonych stwierdzeń biegłych wyprowadzić można wniosek o istnieniu prawotwórczych przesłanek powództwa niezależnie od tego, czy byłoby ono kwalifikowane na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych, czy też w oparciu o regulacje dotyczące ochrony dóbr osobistych.

W świetle przedstawionych wyżej uwag, stanowisko Sądu Okręgowego co do braku wykazania przez powódkę związku przyczynowego pomiędzy działaniami pozwanej, a definiowaną w pozwie i kolejnych pismach szkodą (krzywdą), nie zostało skutecznie podważone. Tym samym wobec braku konstytutywnej przesłanki roszczeń wywodzonych z treści art. 444, 445 i 448 k.c. apelacja musiała podlegać oddaleniu i to niezależnie od oceny innych zarzutów skarżącej.

Odnosząc się w sposób syntetyczny do tych zarzutów, pierwszoplanowo stwierdzić należy, że skarżąca w żadnym miejscu apelacji (w zarzutach, bądź jej uzasadnieniu) nie podważa wprost dokonanej przez Sąd I instancji kwalifikacji prawnej zachowania pozwanej, jako pozbawionego cechy bezprawności. Nie wskazuje bowiem powódka, jakie konkretnie normy prawa zachowanie to naruszało, poprzestając na przedstawieniu okoliczności związanych z bezskutecznością prowadzonej egzekucji, szczególnych obowiązkach spoczywających na pozwanej, czy też różnej sytuacji prawnej obu stron. Cały wywód skarżącej dotyczący tych kwestii, obarczony jest wadliwością polegającą na całkowitym pominięciu istnienia kilku prawomocnych orzeczeń sądowych, nakazujących pozwanej dokonanie określonych świadczeń, w tym wyroku eksmisyjnego, wywołujących skutki określone w powołanym wyżej art. 365 k.p.c. Podważanie treści tych orzeczeń, choćby pośrednie, poprzez kwestionowanie prawidłowości podejmowanych przez pozwaną w tych sprawach czynności (vide: twierdzenia dotyczące nieprawidłowego określenia przedmiotu dzierżawy w sprawie o jego wydanie) jest w niniejszym postępowaniu wyłączone. Nie podlegający wzruszeniu w przedmiotowej sprawie stan faktyczny jest zatem taki, że pozwana dysponuje szeregiem orzeczeń sądowych, których powódka nie wykonuje, narażając się tym samym na oczywiste niedogodności związane z ich przymusową realizacją. Jeśli uważa ona, że działania pozwanej w tym zakresie są niezgodne z prawem, to winna je kwestionować w ramach tych instrumentów prawnych, które służą bądź to całkowitemu zniweczeniu skutków tych wyroków, bądź też zapewnieniu prawidłowości samych postępowań egzekucyjnych. Czynności takich jednak nie podejmowała (a w każdym razie nie były one skuteczne), całkowicie bezzasadnie uznając, że w ramach niniejszego postępowania możliwe jest poddanie tych kwestii osądowi. Musi mieć ona świadomość tego, że w judykaturze nie jest kwestionowany pogląd, iż domaganie się ochrony praw podmiotowych, a następnie ich realizacja w drodze postępowania egzekucyjnego, nie jest działaniem bezprawnym. Stąd też ta część uzasadnienia apelacji nie mogła mieć dla kierunku rozstrzygnięcia sprawy jakiegokolwiek znaczenia.

W całkowitym rozdzwisku z niezakwestionowaną podstawą prawną oceny roszczenia na płaszczyźnie odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych (art. 416 k.c.), pozostają wywody skarżącej, dotyczącej szczególnych zadań spoczywających na pozwanej, skoro spór zasadza się na zawartej przez strony umowie cywilnoprawnej, której immanentnym wyróżnikiem jest równorzędność stron. To nie skarżąca, lecz inni mieszkańcy pozwanej Gminy mogliby przy tym czynić jej zarzuty, dotyczące nieskutecznego postępowania wydobywczego związanego z odzyskaniem przedmiotu tej umowy, pozostającego w posiadaniu osoby do tego nieuprawnionej. Jakkolwiek nie zostało to wprost wskazane w apelacji, ta część jej uzasadnienia, podobnie jak wywody dotyczące sytuacji osobistej powódki, zdają się wiązać z zarzutem (w żaden sposób nie rozwiniętym) naruszenia art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie. Wadliwość tak sformułowanego zarzutu jest oczywista i wprost wynika z jednobrzmiąco artykułowanego w orzecznictwie i nauce prawa poglądu, wedle którego klauzula nadużycia prawa podmiotowego z art. 5 k.c. nie może stanowić podstawy dochodzonego roszczenia. Służy ona bowiem wyłącznie podjęciu akcji obronnej (w procesie przez pozwanego) przeciwko zachowaniu drugiej strony stosunku cywilnoprawnego, które jest sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem jej prawa lub zasadami współżycia społecznego. (tak. min. Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 22 sierpnia 2013 r., LEX nr 1363287)

Całkowicie uchyla się od kontroli instancyjnej zarzut, że wykazanie wysokości dochodzonego przez powódkę roszczenia miałyby wynikać z faktu ustalenia przez Sąd I instancji wartości przedmiotu sporu na kwotę 200.000 zł. Powódka nie przybliżyła bowiem motywów tej niewątpliwie nowatorskiej konstrukcji prawnej, wedle której orzeczenie sądu wydane w postępowaniu incydentalnym, zainicjowanym w związku z zaistniałymi wątpliwościami co do wysokości dochodzonych roszczeń i mające walor wyłącznie skutek procesowy, związany z koniecznością ustalenia właściwości sądu i wysokości opłaty sądowej, miałyby zastępować spoczywający na stronie powodowej obowiązek wykazania faktu poniesienia szkody i jej wysokości (ewentualnie krzywdy o charakterze niemajątkowym i jej rozmiar). Sąd Apelacyjny nie znajduje w aktualnym stanie prawnym przepisów, które pozwoliłyby to zapatrywanie powódki w jakikolwiek sposób zracjonalizować.

Mając na uwadze przedstawione wyżej rozważania należało orzec jak w punkcie I sentencji, na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono w punkcie II sentencji, na podstawie § 6 ust. 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 oraz § 15 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

SSA I. Wiszniewska SSA A. Kowalewski SSA E. Skotarczak